DORINA MARIA PAŞCA
University of Medicine and Pharmacy, Târgu-Mureș

CRITICAL THINKING IN UNIVERSITY DIDACTICS

Abstract: Applying critical thinking in the university teaching act is something new and innovating. The critical thinking has the role of finding the shortest way to develop the thinking of the student, changing in the same time, his attitude towords the study and positive developmente of his personality.
This is why considered that teaching a class from its practical perspective, has a chance of success from the point of that „something now", which results from the direct implication in the approached theme. The course developed circulary, applying for each theme a series of specific methods of the critical thinking, stimulating the curiosity, the interest, the implication and creative anxiety of the students, helping the relation time course to evolve under new auspices and principles.
Medicine students lived such an experience at the class „Adults Education", showing their capacity to be true adultes at a given moment.

Keywords: student, critical thinking, university teaching, practical perspective, adults education

Aplicarea elementelor de gândire critică în actul de predarea în învăţământul universitar, presupune atât noutate cât şi inovaţie. Ea, gândirea critică, are menirea de a găsi „calea cea mai scurtă" spre dezvoltarea gândirii studentului, schimbându-i astfel, în timp, atitudinea faţă de actul în sine al învăţării, cât şi al dezvoltării pozitive a personalităţii sale.

Astfel, am considerat că, realizarea unui curs din perspectiva existenţei sale practice, având valenţe formative privind educaţia adulţilor, are şansa de reuşită doar prin acel ceva nou pus pe baza interactivului şi a implicării directe în tematica abordată. De aceea, cursul s-a desfăşurat circular, aplicând pentru fiecare temă în parte o serie de metode specifice gândirii critice, stimulând la studenţi curiozitatea, interesul, implicarea şi neliniştea creatoare, făcând ca relaţia timp-curs, să se deruleze sub noi auspicii şi principii.

Privind mediul universitar, M.Ionescu (2000), sublinia faptul că în această situaţie, educaţia trebuie să vizeze ca obiective formative speciale, următoarele:

a) dezvoltarea operaţiilor gândirii
b) dezvoltarea spiritului de investigaţie ştiinţifică, a spiritului critic
c) formarea şi dezvoltarea deprinderilor de activitate independentă
d) formarea atitudinilor favorabile pentru auto-educare-instruire
e) educarea permanentă.

Tocmai de la această ultimă remarcă, educarea permanentă, am pornit în a implementa elemente de gândire critică în realizarea abilităţilor intelectuale ale studenţilor medicinişti vizând „Educaţia adulţilor".

Dar, până la acest deziderat, e necesar a aminti faptul că, aşa cum sublinia Ch.Temple (2001): „A gândi critic înseamnă a fi curios, a folosi întrebări şi a căuta sistematic răspunsuri. Gândirea critică acţionează pe mai multe niveluri, nu numai pentru a stabili fapte, dar şi pentru a găsi cauzele şi implicaţiile. Gândirea critică înseamnă a folosi un scepticism politicos, a găsi alternative la atitudini deja fixate, a întreba „Ce-ar fi dacă ...?". Gândirea

BDD-A21767 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:55:54 UTC)

critică înseamnă a adopta o poziţie pe baza unei întemeieri argumentate şi a o apăra în mod raţional. Înseamnă a ţine seama de argumentele celorlalţi şi a le analiza".

În acest context,putem aminti faptul că, definiţia după Boisvert (1999), gândirea critică poate fi interpretată ca :

- strategie a gândirii
- investigaţie
- proces.

Reprezentând de fapt, pârghiile pe care se poate baza gândirea critică în mediul educaţional. În cazul studenţilor, aceştia pot gândi şi învăţa a deveni valoroşi pentru o societate, reuşind a fi flexibili şi capabili să emită puncte de vedere personale, pertinente şi argumentate.

De fapt, educaţia este forma de adaptare esenţială a omului la lume şi a lumii la om, adaptarea făcându-se printr-un model interior tridimensional:

-de cunoaştere,
-de apreciere
-de acţiune.

Ea este, totodată, un proces de umanizare prin care indivizii dobândesc noi calităţi umane, cu ajutorul cărora pot stabili un echilibru relativ stabil în mediul social, cultural, personal şi natural.

Acesta este „ambientul" în care studentul medicinist vine în contact cu elementele educaţiei adulţilor, pornind a identifica sau dacă nu, raporta cele patru aspecte principale şi anume:

1. adaptarea ei la necesităţile zilnice: profesionale, familiale şi sociale
2. introducerea unor forme şi tehnici educative noi
3. organizarea pregătirii şi perfecţionării celor care lucrează în câmpul educaţiei adulţilor
4. integrarea învăţământului adulţilor într-un sistem educativ larg, cuprinzător, în cadrul unei concepţii educaţionale unitare.

Astfel, studentul află că educaţia adulţilor se conturează ca efort personal pe care individul, devenit adult, deci stăpân pe instrumentele necesare traiului său în societate, îl face pentru a-şi realiza plenar propria-i fiinţă şi pentru a fi părtaş al istoriei şi colaborator al providenţei. Particularizând, St.Bârsănescu aprecia educaţia adulţilor ca fiind „etajul al treilea al culturalizării omului alături de şcoală şi universitate".

Motivat, un asemenea curs a pornit în tematica abordată de la „Construcţia valorică a educaţiei adulţilor" insistând în mod special, prin specific, pe:

- „Triada: adult – sănătate – boală"
- „Adultul şi timpul liber"
- „Vârsta şi strategia educaţională"

determinând la un moment dat, sfera socio-pedagogică căreia i se circumscrie responsabilitatea socială, atât din perspectiva bolnavului/pacientului cât şi a medicului, ca diadă a implicării şi reuşitei.

Retoric s-ar putea pune întrebarea: „Şi gândirea critică?" De fapt, am considerat că realizarea unui asemenea curs din perspectiva eficienţei sale practice, cu valenţe formative privind educaţia adulţilor, are şansă de reuşită doar prin acel ceva pus pe baza interactivului şi a implicării directe în tematica abordată. De aceea, practic, cursul s-a desfăşurat circular, aplicând pentru fiecare temă în parte, o serie de metode specifice gândirii critice menite a „aduce la rampă", curiozitatea, interesul, implicarea şi neliniştea creatoare, scoţându-l pe student din tipic şi amorţeală, făcând ca relaţia:timp-curs, să se deruleze sub noi auspicii şi principii.

BDD-A21767 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:55:54 UTC)

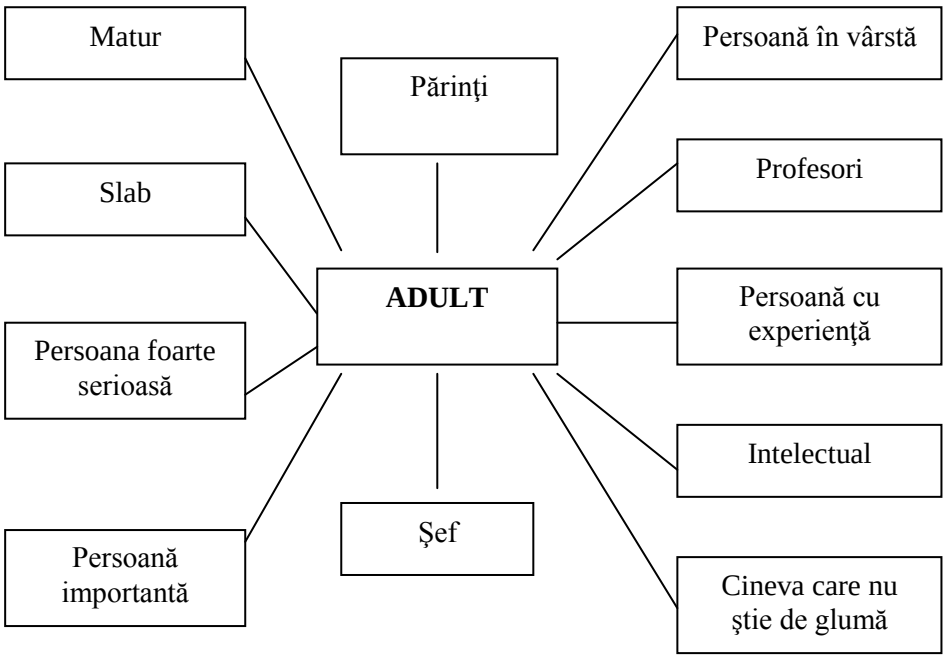
Feed-back-ul a fost interceptat imediat atât de o parte cât şi de cealaltă, manifestându-se atât prin implicarea directă în derularea cursului (făcând apel la cunoştinţele avute) cât şi prin modul dinamic şi antrenant în care rezolvarea unei situaţii problemă, a avut ca soluţie, participarea lor directă, moment în care stima şi imaginea de sine a crescut, iar studentul a devenit special.

Dintre cele mai apreciate de către studenţi metode ale gândirii critice, pot enumera:

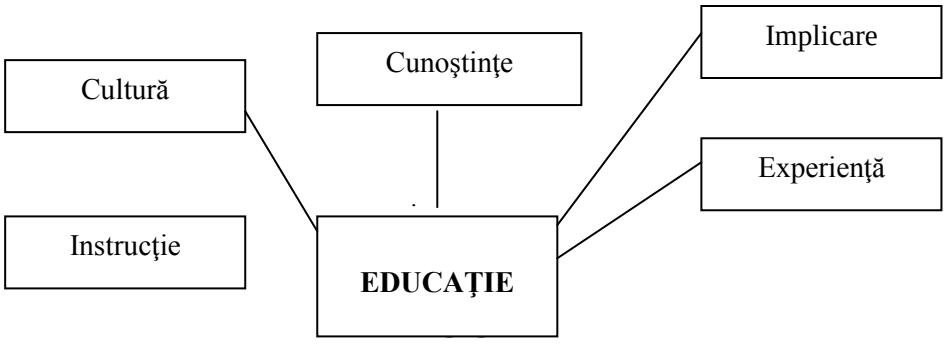
1. CIORCHINELE – unde respectând „regulile" după I.Al.Dumitru (2000):

a) scrieţi tot ce vă trece prin minte referitor la tema/problema pusă în discuţie
b) nu judecaţi/evaluaţi ideile propuse, ci doar notaţi-le
c) nu vă opriţi până nu epuizaţi toate ideile care vă vin în minte sau până nu expiră timpul alocat; dacă ideile refuză să vină, insistaţi şi zăboviţi asupra temei până ce vor apărea unele idei
d) lăsaţi să apară cât mai multe şi mai variate conexiuni între idei, nu limitaţi nici numărul ideilor nici fluxul legăturilor dintre acestea.

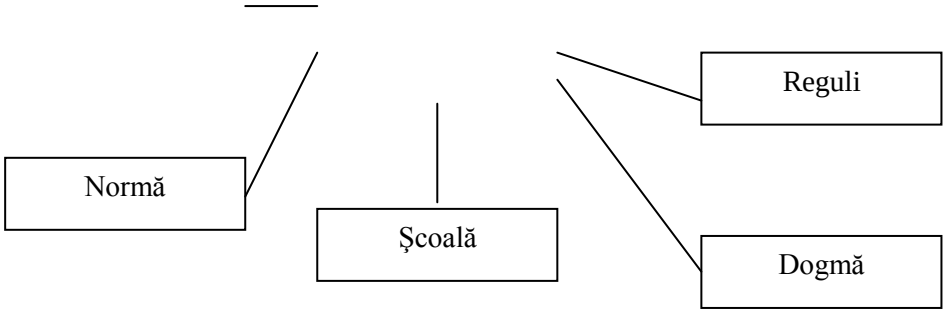
În cazul nostru pentru enuntul adult, ciorchinele a pornit de la:

şi evident, datorită experienţei pe care o au deja, studenţii au continuat CIORCHINELE adăugând exprimări noi pentru celălalt cuvânt, educaţie, putând, la finele exerciţiului, a găsi construcţie valorică pentru educaţia adulţi

BDD-A21767 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:55:54 UTC)

Sub aceleaşi bune auspicii au fost aplicate şi celelalte metode specifice şi anume:

2. ESEUL –ţinând a sublinia pentru studenţi importanţa respectării fazelor elaborării şi exigenţele pentru a fi relevant la tema respectivă.

Astfel, s-a ţinut cont de:

a) clarificarea enunţului temei de tratat
b) pregătirea abordării
c) stabilirea planului eseului
d) redactarea eseului

Eseul şi-a găsit aplicabilitate la temele mai sensibile, mai apropiate de pregătirea de specialitate, punând în echilibru responsabilitatea –cunoştinţele şi respectul uman. Temă ca „Triada:adult –sănătate-boală", şi-a găsit în eseu cea mai perfectă formă atipică de prezentare, contribuind la actul educaţional ce vizează persoana adultă.

Şi nu lipsită de importanţă s-a dovedit a fi în acelaşi context al cursului de educaţie a adulţilor, folosirea ca metodă a gândirii critice a:

3. DISCUŢIIlE – ştiind cât de importantă este pentru stabilirea adevărului într-o anamneză, a ştii să:

- asculţi persoana care vorbeşte
- pui întrebarea potrivită
- nu-l întrerupi pe cel ce vorbeşte
- îl încurajezi şi să ai o purtare cuvincioasă
- conduci discuţia exact în direcţia pe care o doreşti şi mai ales, să accentuezi în mod pozitiv, corectitudinea răspunsurilor cu ajutorul concret acordat pentru radiografierea cât mai exactă a investigaţiei făcute.

Metoda a fost aplicată cu precădere la temele:

- „Vârsta şi strategia educaţională"
- „Adultul şi timpul liber"

Sub un asemenea demers educaţional privit din perspectiva aplicării elementelor de gândire critică, am reuşit a da viaţă unui curs care, de la început, putea fi considerat: amorf, insipid, nesigur şi foarte puţin atractiv şi important.

Evident este faptul că gândirea critică reprezintă, în esenţă şi în permanenţă, o provocare menită a revigora spiritul şi în cazul nostru, a implementa cunoştinţe. Şi dacă ar fi să subliniem importanţa aplicării acestor metode specifice gândirii critice, am putea conchide cu remarca unui student, J.V. (făcută prin aplicarea metodei-scriere rapidă):

„La curs am pierdut „noţiunea de timp"c nu şi timpul". Şi de fapt remarca lui spune TOTUL.

BDD-A21767 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:55:54 UTC)

Bibliografie:

1. Bernat, S; Chis,V., (2002), *Cooperare şi interdisciplinare în învăţământul universitar*, Editura Presa Universitară Clujeană , Cluj-Napoca
2. Bernat, S; Chis, V., (2003), *Noua paradigmă universitară:centrarea pe client*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
3. Boisvert, J.(1999), *La Formation de la Pensee Critique. Theorie et Pratique*, De Boechk, Bruxelles
4. Dumitru, I. Al. (2000), *Dezvoltarea gândirii cxritice şi învăţarea eficientă*, Editura de Vest Timişoara
5. Lowe, H. (1978), *Introducere în psihologia învăţării la adulţi* , EdituraDidactică şi Pedagogică, Bucureşti
6. Paşca, M.D; Lonean,D (2004), *Explorarea textului literar pentru dezvoltarea gândirii critice la elevi în „Învăţământul Primar"* nr.2-3, p.45-47, Bucureşti
7. Paşca, M.D (2006), *Noi perspective în psihologia medicală*, Editura Ardealul, Tg.-Mureş
8. Scheanu, I. (2004), *Gândirea critică – metode active de predare-învăţare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca
9. Schiopu, U; Verza, E. (1982),*Psihologia vârstelor*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti
10. Temple, Ch. (2001), *Gândirea critică în abordarea transcurriculară* , Open Society Institute, New York.

BDD-A21767 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:55:54 UTC)